

	<p>СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА»</p> <p>Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Спеціальність: 051 Економіка Рік навчання: <u>3-й</u>, семестр <u>6-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Економіки та підприємницької діяльності</u> Мова викладання: <u>українська</u></p>
Лектор курсу	к.е.н., доц. Ковальчук Світлана Ярославівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	koval4uk@vsau.vin.ua

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Зелена економіка» є *вибірковою* компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції - 16 год.; практичні заняття - 14 год., самостійна робота - 120 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, семінарські заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін: «Національна економіка», «Теорія європейського-еколого-економічного розвитку», «Міжнародна торгівля».

- Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств».

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Призначення навчальної дисципліни

Дисципліна спрямована на отримання студентами практичних вмінь щодо аналізу суті економіко-екологічного співтовариства; вміння аналізувати сучасний стан еколого-економічних відносин та оцінювати перспективи їх розвитку, застосувати здобуті знання у практичній діяльності. Особлива увагу приділяється питанню адаптативним напрямкам «Зеленого курсу ЄС» та

впливу змін клімату на аграрний сектор.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни "Зелена економіка" є формування системи теоретичних знань про об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості економіко-екологічної діяльності України, а також практичних навичок щодо реалізації її форм, регулятивного забезпечення та ефективного здійснення еколого-економічних розрахунків в зазначеній сфері.

Завдання вивчення дисципліни

Теоретична та практична підготовка, самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення, використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральними, загальними та фаховими компетентностями, зокрема:

Інтегральні компетентності - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

Програмні результати:

РН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

РН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для

обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів).

План вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Тема 1 Предмет, методи та завдання курсу "економіка природокористування"	2	2	5
2	Тема 2 Природно-ресурсний потенціал території	2	2	10
3	Тема 3. Формування інструментарію еколого-економічного розвитку	2	2	10
4	Тема 4. Поняття та оцінка рівня екологізації	2	2	10
5	Тема 5 «Зелена» економіка – практичний механізм реалізації концепції сталого розвитку	2	2	5
6	Тема 6. Глобальні та національні виклики «зеленої» парадигми суспільного розвитку	2	2	5
7	Тема 7 Проблеми екологізації агропромислового виробництва	2	2	5
8	Тема 8 Міжнародне економіко-екологічне співробітництво у вирішенні екологічних проблем	2	2	10
9	Тема 9 Участь України в міжнародних процесах «зеленої» модернізації та екологічного партнерства	2	2	10
10	Тема 10. Економічна ефективність природоохоронних заходів	2	2	10
11	Тема 11. Економічна оцінка впливу людини на природу	2	2	10
12	Тема 12 Збитки від забруднення довкілля від бойових дій, їх види та методи нарахування	4	2	10
Разом		26	24	100

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота студента організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання.

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного,

цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, вноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час роботи над індивідуальними завданнями, написання тез, статті, есе, кейсу; підготовки кросвордів за темою не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	30	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	30	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (презентації за заданою проблемною тематикою, вирішення ситуаційних задач, круглий стіл, написати тези, статтю, есе, кейс; підготувати кросворд за темою)	30	4 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	10	2 рази на семестр	Тестування у системі СОКРАТ
Разом		100		

Список основної та додаткової літератури

Основна

1. Мазур В.А., Ковальчук С.Я. Теорія європейського еколого-економічного розвитку : навчальний посібник. В. «Твори» 2019. 622 с.

2. «Доповідь про зелену трансформацію в Україні на основі показників зеленого зростання ОЕСР» . Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (2016). <http://www.me.gov.ua>, <http://green-economy.org.ua>
3. «Зелена» стратегія розвитку регіону: монографія. Буркинський Б.В., Галушкіна Т.П., Рутов В.Є. та ін., за науковою редакцією Б.В. Буркинського, Т.П. Галушкіної. ІПРЕЕД НАН України. Саки: ПП«Фенікс». 2011. С.18-35.
4. Introduction - Cross compliance requirements. <http://www.defra.gov.uk/farm/singlepay/furtherinfo/crosscomply>
5. Kovalchuk S. Ecological and economic imperatives of sustainable development of agroecosystems. Ковальчук С.Я. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. Всеукраїнський науково - виробничий журнал. Вінниця. 2018. №2 с. 18-27
6. Артеменко Л.В. Україна у міжнародних економічних відносинах *Енергетична безпека в контексті відносин України з ЄС «КОМПАС 2020»* http://www.razumkov.org.ua/files/categoryJournal/NSD102_ukr_1.pdf.
7. Галушкіна Т.П., Костецька К.О. «Зелена» економіка в секторальній моделі розвитку в Україні. *Економічні інновації*. ІПРЕЕД НАН України. Випуск 48. Одеса. 2012. с. 68-78
8. Гармонізація українського законодавства у відповідності з нормами і принципами Світової Організації Торгівлі. URL: <http://www.legality.kiev.ua>
9. Глобальний зелений новий курс. Доповідь. Published by the Green European Foundation aisbl Gel, Belgium. 2019.
10. Honcharyk Inna, Kovalchuk Svitlana. Agricultural production greening management in the eastern partnership countries with the EU “Riga, Latvia: “Baltija Publishing”. 2020. Pp. 42-69
11. Гончарук І.В. Аспекти сутності й оцінки ефективності аграрної підприємницької діяльності. *Агроінком*. 2013. №7-9. С.100-103.
12. Гончарук І.В., Томашук І.В. Вплив еколого-економічного фактору на особливості організаційно-економічного механізму використання ресурсного потенціалу сільських територій. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 4. С. 52-62.
13. Гончарук Т.В. Роль інфраструктури у забезпеченні економічного зростання регіонів України. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. 2017. №44. Ч 2. С. 94-99.
14. Ежегодник ЮНЕП 2019. Управление экосистемами URL: www.unep.org.
15. Екологічні проблеми землеробства. Підручник. І.Д. Примака, Ю.П. Манько, Н.М. Рідей, В.А. Мазур, В.І. Горшар, О.В. Конопльов, С. П. Паламарчук, О. І. Примака. Гриф надано МОН України (лист № 1.4/18-Г-1147). За ред. І.Д. Примака. К.: Центр учбової літератури. 2010. 456 с.
16. Експортна стратегія України (“дорожня карта” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017—2021 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1017-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/nras/pro-shvalennya-eksportnoyi-strategiyi-ukrayini-dorozhnoyi-karti-strategichnogo-rozvitku-torgivli-na-20172021-roki>
17. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 21.02.2019 р. № 2818-VI. Урядовий кур'єр. 2019. 29 бер. № 24 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
18. Збереження біологічного різноманіття в лісах і забезпечення розвитку природно-заповідного фонду. URL http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=100429&cat_id=36090.
19. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом в 2018 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pro-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-evropeyskim-soyuzom-za-2017-rik.pdf>

20. Зелений Новий курс для Європи. Доповідь Вупертальського інституту для клімату, довкілля та енергії. Зелена Європейська фундація. aisbl GEI. жовтень 2020 року.
21. Зелений рост и природоохранное управление в странах Восточной Европы, Кавказа и Центральной Азии. Предварительная версия. 2019. ОЭСР. 2019. ENV/EPOC/EAP(2011)7. С.9.
22. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : наукова доповідь за ред. акад. НАН України В.М. Гейця та чл.-кор. НААН України Т.О. Осташко. НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозув. НАН України". К.: 2016. 184 І-54 с.
23. Kovalchuk S., Khaietska O., Feniak L., Tomashuk I., Baldynyuk V., Palamarenko Y., Sakhno A., Dotsiuk S., Tabenska O.. Socio-economic and ecological aspects of the development of the economy of Ukraine in the conditions of European integration. Monograph. – Primedia eLaunch, Boston, USA, 2022. – 224 p.
24. Калетнік Г.М. Інноваційні моделі управління стратегічним економічним потенціалом сучасних економічних систем. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. №4. С.5-11.
25. Калетнік Г.М. Науково-навчально-виробничий комплекс як концепція механізму переходу агропромислового виробництва на інноваційну модель розвитку. *Економіка АПК*. 2013. №9. С.5-11.
26. Калетнік Г.М. Розвиток людського потенціалу України та регіонів. *Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції: 28 – 29 квітня 2016р. Вінниця. ВНАУ. 2016. С. 3-8.
27. Калетнік Г.М. Гончарук І.В.. Складові розвитку сільських територій та моделі аграрного підприємництва і кооперації, Розвиток малого і середнього підприємництва та кооперації на селі. *Проблеми та перспективи*: зб.матеріалів наук. конф. І навч.-практ. Семінару. Вінниця. 2015. С. 5 - 17.
28. Калетнік Г.М. Стратегіко-інституційні засади ефективності використання потенціалу аграрного сектора економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал «*Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*». 2015. №1. С.3-15.
29. Ковальчук С.Я. Курінець Л.Є. Аграрні відносини в регіональних економічних системах. Монографія. ІПРЕЕД НАН України. Одеса. 2010. С.212
30. Ковальчук С.Я. Мандро А.І. Агроекологічний потенціал України: основа вироблення органічної продукції, *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 4 (09). с.51-57. URL: [http:// www.easterneurope-ebm.in.ua/9-2017-ukr](http://www.easterneurope-ebm.in.ua/9-2017-ukr)
31. Ковальчук С.Я. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток сільських територій в контексті селозберігаючої моделі аграрного підприємництва. *Економіка та суспільство*. Мукачевський державний університет. URL: [http:// economyandsociety.in.ua](http://economyandsociety.in.ua). Вип.8. 2017. с.52-59
32. Ковальчук С.Я. Економіко - екологічне оновлення аграрного сектору в системі пріоритетів інноваційного розвитку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. Всеукраїнський науково - виробничий журнал. Вінниця. 2016. №12 с.16-26
33. Ковальчук С.Я. Оверковська Т.К. Економіко-правові аспекти екологізації аграрного виробництва в Україні. Монографія, Вінниця. Едельвейс К. 2013. С.346
34. Ковальчук С.Я. Ціхановська В.М. Економічне зростання аграрної сфери: вплив органічного виробництва, *Агросвіт*. №18. 2015. с.10-17
35. Ковальчук С.Я. Європейські орієнтири аграрної сфери України: перспективи та можливості. Мукачевський державний університет. *Економіка та суспільство*. Вип.2. 2016. с.54-60. URL: [http:// economyandsociety.in.ua](http://economyandsociety.in.ua)
36. Ковальчук С.Я. Проблема гармонізації українських стандартів якості

- сільськогосподарської продукції до міжнародних. Ковальчук С.Я., Римар А.Ю. *Інфраструктура ринку*. 2017. №6. с.26-31. URL: <http://www.market-urfr.od.ua>
37. Ковальчук С.Я. Муляр Л.В. Сталий розвиток світової економіки: роль органічного виробництва, *Агросвіт*. №23. 2014. с.61-67
38. Ковальчук С.Я. Тарифний захист українського сільськогосподарського виробника. *Інфраструктура ринку*. 2018. №17. с.22-28- URL: <http://www.market-urfr.od.ua>
39. Ковальчук С.Я. Участь аграрних підприємств у міжнародній спеціалізації крізь призму глобалізаційних процесів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. МНУ ім. В.О. Сухомлинського. Вип.15. 2017. С. 20-26
40. Ковальчук С.Я. Мельник Т.А. Функціонально-структурний розвиток органічної продукції на міжнародному ринку. *Ефективна економіка*. №11. 2014. URL: <http://www.econome.nauka.com/ua>
41. Ковальчук С.Я., Купінець Л.Є. Україна в зелених трансформаціях агропродовольчого сектору країн Східного партнерства: виклики та можливості. *Економічні інновації*. ІПРЕД НАН України Одеса. т.21 вип 2(71). 2019. с.43-59
42. Ковальчук С.Я. Екологічна складова економічного зростання: *Агро світ*. 2019. №7. с.17-26
43. Ковальчук С.Я. Функціональні напрямки розвитку економіки сільських територій в контексті зеленого зростання *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2019. № 7. С.16-22
44. Ковальчук С.Я. Циркулярні бізнес-моделі в агропродовольчій сфері *Інфраструктура ринку*. 2020. № 39. с.384-381.
45. S. Kovalchuk, A. Kravchuk. The impact of global challenges on “green” transformations of the agrarian sector of the eastern partnership countries. *Baltic Journal of Economic Studies*. Volume 5 Number 1. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”. 2019. pp. 87-97 (ESCI) by Web of Science.
46. Kovalchuk S., Mazur K., Overkovska T. The impact of the European integration processes on the entry of Ukraine’s small agricultural producers in the international logistics systems. *Development of modern science: the experience of European countries and prospects for Ukraine: edited by authors*. 1st ed. Riga. Latvia : “Baltija Publishing”. 2019. pp.154-173
47. Kovalchuk Svetlana Resursov saving of transformation agrarian sector «Economic and law paradigm of modern society». *Scientific Journal by Open Europe* 2020. Issue 2 pp.7-17
48. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 р., схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 880-р. Кабінет Міністрів України. Офіційний вісник України. 2007. № 79. Ст. 2962. Бібліотека офіційних видань.
49. [Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#n8). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 664-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80#n8>
50. Мазур В.А., Ковальчук С.Я. Теорія європейського еколого-економічного розвитку. нав. посіб. Вінниця. ТОВ: ТВОРИ 2019. С.623 (пр.№1 29 серпня 2019 р.)
51. Мазур В.А. Новітні агротехнології у рослинництві: Підручник. В.Д. Паламарчук, І.С. Поліщук, В.А. Мазур, О.Д. Паламарчук. Вінниця. 2017. 602 с.
52. Мазур В.А. Специфіка ринку органічної продукції: національний та європейський аспект. Мазур В.А., Ковальчук С.Я. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. Всеукраїнський науково - виробничий журнал. Вінниця. 2018. №4 с.7-18
53. Мазур В.А., Разанов С.Ф., Швець В.В., Гуцол Г.В. Питома активність радіонуклідів та концентрація важких металів у перзі, виробленій бджолами на територіях з різним рівнем забруднення ґрунтів цими елементами. *Агроєкологічний журнал*. К. 2012. № 3. С. 104-107;
54. Мазур В.А., Томчук О.Ф., Браніцький Ю.Ю. Методика аналізу фінансового

стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів. Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки». 2017. №3. С. 7-21;

55. Мазур В.А., Цицюра Я., Дідур І., Пелех Л. Динамічна оцінка гумусового стану ґрунтів Вінниччини. Вісник Львівського Національного аграрного університету. Серія Агрономія. № 18. 2014. С. 80-86;

56. Мазур В.А., Шевченко Н.В. Вплив технологічних прийомів вирощування на формування якісних показників зерна кукурудзи. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: сільське господарство та лісівництво. 2017. Вип. 6(1). С. 7-14;

57. Международная Федерация Движений За Экологическое Сельское Хозяйство. Основные стандарты для экологического производства и переработки. Утверждены Генеральной Ассамблеей IFOAM в Базеле, Швейцария. Сентябрь 2000 URL: <http://organicst.com.ua/files/IFOAM-st.doc>

58. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 32. Бібліотека офіційних видань.

59. Міністерство охорони навколишнього природного середовища України. URL: <http://minagro.gov.ua/page/?5795>

60. Мусіна Л. Аналітична доповідь «Стан та перспективи розвитку зеленої економіки та зеленого бізнесу в Україні» (Current situation and prospects of green economy and green business development in Ukraine) http://eep.org.ua/page/green_economy/en/.

61. Навстречу "зеленой" экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности. Обобщающий доклад для представителей властных структур. Доклад ЮНЕП. 2011 р. URL: www.unep.org/greeneconomy

62. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку. Документ підготовлено в рамках проекту ПРООН/ГЕФ «оцінка національного потенціалу в сфері глобального екологічного управління в Україні». 2008 р. С. 8-9.

63. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку <http://www.un.org.ua/>

Допоміжна

64. Офіційний сайт інформаційно-аналітичного та експертного центра України в галузі зовнішньої торгівлі. URL: <http://www.dzi.mfert.gov.ua>

65. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства. URL: <http://minagro.gov.ua/>

66. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> –

67. Перелік видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. № 1147. Кабінет Міністрів України. ЗП України. 1996. № 48. Ст. 505. Бібліотека офіційних видань.

68. Підхід cross-compliance визначено у розділі VI Регламенту № 1306/2013: Regulation (EU) № 1306/2013 of the European Parliament and of the Council on the financing, management and monitoring of the common agricultural policy and repealing Council Regulations (EEC) № 352/78, (EC) № 165/94, (EC) № 2799/98, (EC) № 814/2000, (EC) № 1290/2005 and (EC) № 485/2008 URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0549:0607 :EN:PDF>

69. План імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, із змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003. URL: [kmu.gov.ua>document/248102933/Dir_91_676.pdf](http://kmu.gov.ua/document/248102933/Dir_91_676.pdf)

70. Повноцінна ЗВТ з ЄС чи пільговий режим. Що вигідніше для аграріїв? URL:

<http://www.euointegration.com.ua/experts/2015/03/24/7032162>

71. Право Європейського Союзу: Підручн. За ред. Р.А. Петрова. К.: Істина. 2017. С.300-315. 384 с.

72. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. Ст. 546. Бібліотека офіційних видань.

73. Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку : постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. № 554. Кабінет Міністрів України. ЗП України. 1995. № 10. Ст. 252. Бібліотека офіційних видань.

74. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення розроблених Міністерством екології та природних ресурсів планів імплементації деяких актів законодавства ЄС» від 15 квітня 2015 р. № 371. URL: http://www.leonorm.com/p/NL_DOC/UA/2015/RKM_371.htm

75. Стратегія сталого розвитку “Україна 2020”. Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5. URL: <http://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2015/02/Strategiya-stalogo-rozvytku-Ukrayiny-do-2030-roku.pdf>

76. Український аграрний експорт зріс на 16 %. URL: <https://kurkul.com/news/10613-ukrayinskiy-agrarniy-eksport-zris-na-16-trofimtseva>

77. Українсько-Європейський консультативний центр з питань законодавства. URL: <http://www.ueplak.kiev.ua> –

78. Мазур К. В., О. П. Гавура, Управління природоохоронною діяльністю Вінницької області. Молодий вчений. 2016. №1. С.109-113

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. <http://www.imf.org/external/index.htm>

2. Сайт Державного комітету статистики України. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Світового банку - Україна <http://www.worldbank.org/uk/countrv/ukraine> –

4. Офіційний сайт Європейського Союзу. http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_en.htm]

5. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (Розділ V. Економічне та галузеве співробітництво. Глава 17. Сільське господарство та розвиток сільських територій.). URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011]

6. European Commission. Аграрна реформа: офіц. веб.-сайт. URL: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-for-our-roots/cap-reform/index_en.htm

7. European Commission. CAP 2020: детальний опис програми: офіц. веб.-сайт. URL: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-for-our-roots/cap-in-depth/index_en.htm

8. European Commission програма CAP 2020: офіц. веб.-сайт. URL: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-overview/2014_en.pdf

9. European Commission програма CAP 2021: офіц. веб.-сайт. URL: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-overview/2014_en.pdf

Контроль і оцінка результатів навчання

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	5
2	Участь у роботі на практичних заняттях	5
3	Виконання домашніх завдань	5
4	Виконання контрольних робіт, тестування	5
5	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	5
7	Участь у роботі на практичних заняттях	5
8	Виконання домашніх завдань	5
9	Виконання контрольних робіт, тестування	5
10	Індивідуальні та групові творчі завдання (, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Шкала оцінки знань здобувача

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку чи екзамену. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Усний виступ, письмові відповіді, виконання і захист творчої роботи, тестування(%)	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
73-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
55-72	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
35-54	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
15-34	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0-15	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.